

El propassat 27 de maig, membres del Consell de Redacció de LLENGUA NACIONAL (vegeu foto de dessota), ens vàrem reunir al Pati dels Tarongers de l'Ateneu Barcelonès, on el convidat d'honor Joaquim Arenas ens va parlar de l'Alguer, tal com podeu llegir en aquest escrit (allò mateix que ell va dir, tret d'algun petit retoc), preparat per Blanca Pallàs.

L'Alguer, una realitat emergent

Quan arribes a l'Alguer, si els seus ciutadans veuen que t'interessa per ells, descobreixes que són una gent absolutament acollidora, que t'afalaga, que et porta per tot arreu;

et conviden i et fan sentir un més entre ells. No cal dir que la meua primera anada a l'Alguer va ser molt bonica, fantàstica: hi ha un mar irrepetible, un paisatge fabulós i el centre històric és molt nostre; les pedres parlen.

Un cop a la ciutat, immediatament t'adones que hi ha com dues societats alguereses: uns ciutadans que senten la catalanitat i la fan seva, i uns altres per als quals la realitat alguereso-catalana significa poca cosa. També, al cap d'alguns dies de ser-hi, t'adones que l'Alguer forma com una illa cultural en una altra illa (Sardenya), amb característiques molt positives, però també d'altres que no ho són tant. Segurament que hi té molt a veure el fet que tothom es coneix i que les filies i fòbies vénen de segles i difícilment se superen mai.

La meua relació amb l'Alguer ve de l'amistat amb en Pere Català i Roca i amb en Lluís Alvau. Jo era membre de la Junta d'Òmnium Cultural i em vaig començar a interessar en el món de l'Alguer. Tanmateix, de seguida em vaig adonar d'una cosa —que no em va agradar, però que aleshores no ho vaig dir—: La catalanitat de la gent de l'Alguer és sols una qualitat d'aquells que parlen alguerès i se senten algueresos, que deuen ser el 10% de la població; els altres no hi compten massa. No ho diuen, però, per a ells, és com si l'alguerès fos un tresor que sols s'ha de mostrar als qui el parlen a casa, però no pas a la resta de la societat que s'hi mostra indiferent. De 40.000 habitants, 18.000 saben parlar català de l'Alguer.

Em vaig anar posant en contacte amb gent, i tothom veia una mica en mi, en aquell moment, una mena de puntal per a activar projectes, perquè sabien que era de la Generalitat de Catalunya, que feia molts anys que lluitava pel català... I, és clar, rebia afalacs d'en Sechi, mossèn Nughes, Peana... Ben aviat vaig intuir que el que es volia, més que obrir horitzons nous, era donar injeccions de força a allò que ja existia, i que per a ells era valuós i únic. Penseu que aguantar la catalanitat enfront de la gran pressió del sard i de l'italià té mèrit. Tanmateix, no sé fins a quin punt es tracta d'una resistència encertada, perquè es fonamenta una mica en la nostàlgia.

Els vaig fer un plantejament figurat, que els va sobtar una mica: Calia obrir una autovia per on pogués circular tothom (els algueresos que sentien a fons la catalanitat, però també els qui la vivien indiferentment), i abandonar el camí de carro per on circulava la cultura catalana, fornida molt més de records històrics que de projectes reals de redreçament; en fi, crear un organisme on totes les associacions trobessin el seu lloc. Això no va agradar als algueresistes de sempre, però el resultat fou que s'hi obrí una delegació d'Òmnium Cultural, de la qual aviat unes cinquanta persones en formaren part. Els qui s'atorgaven l'exclusiva de la catalanitat em van dir que si aquesta delegació arribava a l'any de vida ja seria molt. En fa set que dura, i, malgrat les traves de tota mena que sempre hi han posat els ancorats en la nostàlgia, s'hi endegà un projecte cultural obert, sòlid i d'un dinamisme important.

Mossèn Manunta fou el primer president d'Òmnium Cultural i el gran puntal per a tirar endavant el nou projecte. A través d'aquesta entitat hi havia la idea d'obrir l'Alguer al món. Actualment són cent onze socis. Com que encara calia treballar més per la cultura catalana, es

va organitzar el grup de joves (entre ells hi ha hagut el primer casament: un català continental amb una algueresa). Avui són catorze de colla; es reuneixen cada divendres i preparen publicacions infantils per a les escoles. El grup s'anomena Arboix. Ara preparen un llibre de text per a l'escola. Entre ells parlen sempre alguerès; es responsabilitzen de les notícies diàries en alguerès a la TV Sardenya i assumeixen responsabilitats dins d'Òmnium Cultural de l'Alguer.

També es va fundar el Centre de Recursos Maria Montessori, que va acollir el grup de joves i un grup de mestres per a difondre la causa algueresa entre les noves generacions i per a portar l'alguerès a totes les escoles i a l'ensenyament en general. El grup de mestres impulsa l'ús de l'alguerès a l'ensenyament i organitza activitats de promoció com és la Festa de l'Escola per la nostra Llengua. Al si d'aquest centre hi ha també el Servei de Normalització Lingüística al servei dels ciutadans. El centre es troba al nucli històric de l'Alguer, que és on es manté més la catalanitat. El lector o lectora de la Universitat de Sàsser hi actua de coordinador de les activitats. El catedràtic de llengua catalana, professor Delogu, n'és el director. El primer lector i coordinador fou Andreu Bosch, que hi posà una dedicació i voluntat que són recordades per tothom. Durant la setmana s'hi fan setze activitats: cursos d'alguerès per a adults, per a joves, per a nens...; cursos de cançó per a mestres, de titelles, per a la didàctica del català en el parvulari... En total, hi participen ben bé dues-centes persones. Val a dir que tots els qui hi tenen alguna responsabilitat en són renumerats.

L'Arboix ha fet possible una col·lecció infantil de còmic en alguerès; ja han sortit: *Pinocchio*, *Heidi*, *Robin Hood* i un *Tintin*; lliçons amb exercicis, per a les classes, tretes dels contes de Tolstoi. Publiquen, amb els mestres, una revista infantil mensual (es diu *Mataresies*), que es reparteix gratuïtament a les escoles; els mestres la fan servir per a treballar l'alguerès. Els mestres aprenen llengua; molts saben alguerès, però no saben català normatiu i tenen la temptació d'escriure l'alguerès amb l'ortografia italianitzada. El Centre de Recursos ha fet una gran obra amb tot això, perquè ha publicat i difós molt material, cosa que ha ajudat tots els qui escriuen en alguerès.

És important el fet que, cada mes, Òmnium Cultural envii un fullet, que es diu *Notícies Òmnium*, escrit en el registre restringit alguerès. Les altres entitats que escriuen en alguerès, de manera explícita, s'hi han anat adherint.

Els socis d'Òmnium Cultural reben el suplement de l'AVUI del diumenge, amb *Notícies Òmnium* i el *Mataresies*. El senyor bisbe de l'Alguer rep *Catalunya Cristiana*, que després s'encarrega de passar a la cúria. La presència d'articles en català a la premsa local és molt important: l'*Alguero Crònica*, *La Vitrina*... S'ha creat a Internet una Vila Webb Alguer, dita el diari dels catalans a Sardenya, etc. Cal destacar també la Biblioteca Comu-

nale, on hi ha un fons bibliogràfic en català antic i modern molt important.

La relació d'Òmnium Cultural amb la Universitat de Sàsser és bona i profitosa. Hi ha una càtedra de català. Es treballa perquè hi hagi unitat d'informació de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) a l'Alguer. Amb les associacions que no es tenen per guardadores del tresor nostàlgic de l'Alguer (el *Legoambiente*, l'*Ateu-neu*...) hi ha bona relació i ens deixem els locals; però, amb d'altres que varen ser emblemàtiques en temps passat, la cosa es presenta més seca. En Carlos Sechi (ex-alcalde) ha ignorat totalment la tasca feta per Òmnium Cultural. És un fet injust i inexplicable. No ha estat possible refer aquesta situació; fins a l'extrem que ens cedien els locals municipals amb reticències. Al respecte vull fer constar que Òmnium no els ha portat mai cap mena de problema.

Cada setembre s'hi fa l'Escola d'Estiu organitzada; aquest any hi tindrà lloc la cinquena. Per primera vegada, en tindrem a tota la perifèria dels Països Catalans: a l'Alguer, a Fraga i a Perpinyà. Hi participen prop de dos-cents mestres. D'altra banda, la primera setmana de juliol, s'organitza una festa a Vallverd (santuari de la Mare de Déu de l'Alguer), que comença amb una missa i continua amb un sopar amenitzat amb cants i ballades. Cada any organitzem des de Barcelona un viatge per anar-hi: amb autocar fins a Toló; de Toló a Còrsega amb vaixell; després, amb autocar, des d'Ajaccio fins a Porto-Torres i d'ací a l'Alguer.

Fa ja un any que es va promulgar la Llei de promoció i divulgació de les llengües de Sardenya, que permet que el català de l'Alguer s'ensenyi a l'escola amb caràcter voluntari, sense deixar el profund i arrelat respecte per l'italià, que tothom adora (no es pot fer cap comentari contra l'italià perquè tot allò que és italià ho porten al cor). El senat, però, no va aprovar la proposta de llei presentada pel govern regional, la qual ha quedat com a testimonial davant la supremacia de l'italià. A la participació en el Consell Comunal quasi no es parla l'alguerès; a hores d'ara, doncs, és una llei permissiva.

Una altra de les coses que s'ha impulsat és fomentar molt la comunicació de la gent jove i de la gent d'escola amb la Catalunya continental: familiarització amb la Universitat Catalana d'Estiu, amb Barcelona, com a capital dels Països Catalans (que prenguessin Barcelona com a punt de referència i no solament Roma), amb Perpinyà. Tot això resulta, evidentment, molt car, però hem aconseguit molts progressos: gent que es proposa de parlar en català, que aprèn a escriure'l i que, a l'escola, hi hagi un coixí de docents que permeti l'ensenyament en català.

Hi ha una realitat emergent a l'Alguer. Ja no es pot parlar d'una agonia sense remei; no hem sortit de l'agonia, però hem iniciat un camí de remei a la malaltia greu, que ja és molt, i cal dir que les associacions algueresistes en general també hi fan una bona aportació, cadascuna a la seva manera. ♦